

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 112/07-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť T. S., B., zastúpeného advokátom JUDr. D. I., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 180/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 180/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 180/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. T. S. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Bratislava V povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť T. S. trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. D. I., B.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 112/07-13 z 24. apríla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 180/98.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2040/067 doručeným ústavnému súdu 21. júna 2007, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vec o vypořádanie (BSM účastníkov Ing. Z. L., T. S. napadla na tunajší súd dňa 16. 6. 1998. Pokiaľ ide právnu záležitosť sporu, túto nehodnotím ako zložitú po skutkovej stránke veci, dá sa hodnotiť ako zložitú za predpokladu, že účastníci nespolupracujú so súdom, v danom, prípade to bolo na strane navrhovateľky. Okresný súd Bratislava V

uznesením zo dňa 25. 5. 1999 konanie zastavil v zmysle § 43 ods. 2 O. s. p., keď návrh nespĺňal náležitosti. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 17 Co 25/00 zo dňa 31. 1. 2000 rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Vo veci bol určený termín pojednávania na deň 27. 6. 2000, navrhovateľka a jej právny zástupca sa bez ospravedlnenia na pojednávanie nedostavili. Pojednávanie bolo odročené na neurčito, navrhovateľka bola vyzvaná listom zo dňa 11. 7. 2000, či trvá na podanom návrhu, na čo navrhovateľka odpovedala listom zo dňa 21. 7. 2000 oznámila, že na návrhu trvá. Ďalšie pojednávanie bolo určené na deň 17. 11. 2000, účastníci požiadali o poskytnutie lehoty na mimosúdne riešenie sporu s tým, že oznámia súdu do 15. 3. 2001 či došlo k mimosúdnej dohode o vyporiadanie BSM. Súd písomne 24. 5. 2001 a urgenciou zo dňa 29. 1. 2001 (správne má byť 29. novembra 2001, pozn.) vyzýval navrhovateľku, aby oznámila súdu, či došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody, a či na návrhu trvá.

Dňa 29. 1. 2001 (správne má byť 29. január 2002, pozn.) zákonný sudca požiadaval o vylúčenie z pojednávania veci v zmysle § 15 ods. 1 O. s. p. Predseda súdu svojím rozhodnutím zo dňa 29. 1. 2002 vec pridelenú inej sudkyňi a táto sudkyňa vo veci nekonala, následne odišla na materskú dovolenku. Celé oddelenie tejto sudkyne bolo pridelené inému sudcovi, čo sa stalo 16. 2. 2004 a tento sudca listom zo dňa 25. 2. 2004 opätovne vyzýva navrhovateľku a jej právneho zástupcu, aby súdu oznámili, či na návrhu trvajú alebo tento berú späť. Právny zástupca navrhovateľa ani navrhovateľka na list nereagovali, vo veci bol vytyčený termín pojednávania na deň 27. 1. 2005. Pojednávanie bolo odročené na deň 12. 4. 2005, keď sa nedostavili navrhovateľka ani jej právny zástupca. Rovnako pojednávanie určené na deň 12. 4. 2005 bolo odročené na deň 24. 5. 2005 z dôvodu nedostavenia sa navrhovateľky a jej právneho zástupcu. Spis bol dňa 18. 7. 2005 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu o odvolaní proti uzneseniu, keď súd nepripustil vedľajšiu účastníčku do konania na strane navrhovateľa. Spis sa vrátil z Krajského súdu 17. 3. 2006, vo veci bol určený termín pojednávania na deň 8. 6. 2006, pojednávanie bolo odročené na neurčito, keď bolo skonštatované, že prebiehajú rozhovory smerujúce k mimosúdnej dohode. Vo veci bol určený ďalší termín pojednávania na deň 18. 1. 2007, pojednávanie bolo odročené na deň 29. 3. 2007, kedy termín pojednávania bol zrušený z dôvodu stáže sudkyne a od tohto termínu ďalší termín určený nebol.

Pri pojednávaní tejto veci sa nevyskytli prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Z obsahu spisu sa nedá konštatovať, žeby priedahy spôsobil sťažovateľ, pretože tento sa pojednávaní pravidelne zúčastňoval, málo aktívna bola navrhovateľka, čo pri konaní pri vypořádání BSM je veľmi podstatné, aby boli aktívni obaja účastníci, hlavne z hľadiska zisťovaní vecí patriacich do BSM a následného ohodnotenia.

Z vyššie uvedenej chronológie vyplýva, že priedahy boli spôsobené súdom, jeho nečinnosti, pričom tento stav ovplyvnila aj tá skutočnosť, že dochádzalo k zmenám v osobe sudcu, personálne neobsadenosti súdu, hlavne po tom, ako odišla zákonná sudkyňa na materskú dovolenku a čakalo sa na vymenovanie nového sudcu.“

V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu.

Ústavný súd navyše zistil, že okresný súd 28. júla 1998 vyzval navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku; 16. septembra 1998 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k žalobe a 23. apríla 1999 vyzval právneho zástupcu navrhovateľky na špecifikáciu žalobného návrhu a jeho petitu. Dňa 25. mája 1999 okresný súd konanie vo veci zastavil a v ten istý deň mu právny zástupca zaslal špecifikáciu návrhu [faxom už 10. mája 1999, ale návrh nepredložil v lehote troch dní v zmysle vtedy platného ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Dňa 12. júla 1999 podala navrhovateľka proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie. Dňa 16. augusta 1999 vyzval okresný súd právneho zástupcu navrhovateľky, aby doplnil dôvody odvolania. Dňa 17. septembra 1999 okresný súd vyzval navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie. Súdný poplatok bol zaplatený 27. septembra 1999. Dňa 12. novembra 1999 doručil okresnému súdu právny zástupca sťažovateľa k odvolaniu navrhovateľky vyjadrenie.

Dňa 25. októbra 2004 navrhovateľka podala špecifikáciu žalobného návrhu a návrh na „pristúpenie vedľajšej účastníčky do konania“, ku ktorým sa vyjadril sťažovateľ podaním z 25. januára 2005.

Dňa 8. apríla 2005 okresný súd rozhodol uznesením o nepripustení vedľajšieho účastníka do konania, proti ktorému bolo podané 18. mája 2005 odvolanie. Krajský súd v Bratislave o odvolaní rozhodol 31. januára 2006. Dňa 3. augusta 2006 okresný súd vyzval právnych zástupcov, aby oznámili okresnému súdu stav mimosúdneho urovnania sporu medzi účastníkmi. Sťažovateľ doručil svoje vyjadrenia 28. augusta, 22. septembra a 6. októbra 2006, pripojil k nim aj znalecký posudok k nehnuteľnosti, ktorý bol spracovaný po dohode účastníkov.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovenej lehote k vyjadreniu predsedu okresného súdu predložil nasledovné stanovisko:

„S prihliadnutím na obsah vyjadrenia predsedu Okresného súdu Bratislava V z 14. 6. 2007 k sťažnosti môjho mandanta, v ktorej potvrdzuje, že prieťahy vo veci boli spôsobené nečinnosťou súdu, sťažnosť nedoplňujem a v celom rozsahu na nej trvám.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ústavný súd uznáva, že takéto spory sú skutkovo zložitejšie a svojou povahou náročné na dokazovanie, ale v danom prípade však okresný súd k dokazovaniu, teda k zisťovaniu skutkového stavu veci vôbec nepristúpil (dokazovanie vykonal čiastočne iba na jednom pojednávaní konanom v roku 2006) a dosiaľ nevypočul ani navrhovateľku, ktorá sa zdržiava v zahraničí. Prípadná zložitosť veci preto nemohla mať na priebeh konania žiadny vplyv a ústavný súd nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že ide o skutkovo zložitú vec „... za predpokladu, že účastníci nespolupracujú so súdom, v danom, prípade to bolo na strane navrhovateľky...“. Na druhej strane ide o konanie, ktoré nie je právne zložené. Uplatňovanie tejto úpravy je stabilizované v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania takých majetkových sporov. Obdobné stanovisko k právnej

zložitosti konania zaujal i okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo sťažnosti a spisu okresného súdu nezistil, že by doterajšia doba konania bola ovplyvnená úkonmi sťažovateľa. Sťažovateľ bol v konaní aktívny, včas reagoval na výzvy okresného súdu, zúčastňoval sa nariadených pojednávaní a podal aj sťažnosť na priet'ahy v konaní. Priebeh konania bol však ovplyvnený správaním navrhovateľky, ktorá žije v zahraničí, v dôsledku čoho bola jej komunikácia s jej právnym zástupcom obtiažnejšia, a od novembra 2000, keď na pojednávaní navrhli právní zástupcovia účastníkov sporu okresnému súdu mimosúdne urovnanie sporu v lehote 3 mesiacov, nedošlo medzi účastníkmi k dohode a okresný súd ich musel viackrát vyzývať na oznámenie výsledku.

3. Pri hodnotení doterajšieho postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný od 17. novembra 2000, keď odročil pojednávanie na neurčito, do 27. januára 2005, keď odročil pojednávanie pre neprítomnosť navrhovateľky a jej právneho zástupcu na 12. apríl 2005, čo predstavuje nečinnosť 50 mesiacov (v tomto období iba zisťoval, či nedošlo k dohode medzi účastníkmi na mimosúdne urovnanie sporu, resp. sťažovateľovi doručil návrh z októbra 2004 na vyjadrenie).

Ani v ďalšom období okresný súd okrem predloženia spisu odvolaciemu súdu 18. júna 2005 a pojednávania uskutočneného 8. júna 2006 v merite veci nekonal a jeho úkony nesmerovali k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa.

Aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uznal, že zo strany okresného súdu boli spôsobené zbytočné priet'ahy v konaní.

Tieto časové úseky ústavný súd vyhodnotil ako obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré mali vplyv na doterajší priebeh konania a na vznik zbytočných priet'ahov v ňom.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu, v ktorom poukázal, že *„tento stav ovplyvnila aj tá skutočnosť, že dochádzalo k zmenám v osobe sudcu, personálne neobsadenosti súdu, hlavne po tom, ako odišla zákonná sudkyňa na materskú dovolenku a čakalo sa na vymenovanie nového sudcu...“*, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

Je vecou štátu a organizácie súdov, aby v situácii, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným prietahom v konaní (napr. I. ÚS 64/00, II. ÚS 4/03).

Ústavný súd konštatuje, že konanie okresného súdu je teda i po deviatich rokoch stále na začiatku, v merite veci ešte nebolo vydané ani prvostupňové rozhodnutie a stav právnej neistoty sťažovateľa nie je do dnešného dňa odstránený.

Uvedený postup okresného súdu a doterajšia dĺžka konania nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 180/98 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal mu, aby vo veci konal a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadostučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, ktoré je vedené pod sp. zn. 15 C 180/98, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, správanie sťažovateľa hodnotené v II. časti v bode 2 tohto nálezu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 80 000 Sk za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. I. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 6 296 Sk za dva úkony po 2 970 Sk urobené v roku 2007 a 2 x 178 Sk režijný paušál.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2007